

Riktlinje

Basala hygienrutiner

Typ av styrdokument: Riktlinje

Beslutande instans: Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Datum för beslut: 2017-09-01

Gäller för: All personal inom vård- och

omsorgsförvaltningen och socialförvaltningen

Giltighetstid: tillsvidare

Reviderad senast: 2023-01-24

Dokumentansvarig: Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Bakgrund	1
Syfte	1
Personalkategori	1
Personligt hygienansvar	1
Personalinfektioner	1
Utförande	2
Handhygien, handtvätt	2
Handhygien, handdesinfektion	2
Handskar	2
Skyddskläder	2
Munskydd och visir	3
Arbetskläder	3
Skoskydd	3
Punktdesinfektion	3
Allmän livsmedelshygien	3
Rengöring av hjälpmedel	3
Länktips	4
Särskilda förhållningsregler vid covid-19	5
Bakgrund	5
Skyddsutrustning hos icke misstänkt brukare	5
Skyddsutrustning hos misstänkt/konstaterad brukare	5
Vid vårdnära arbete (inom 2 meter)	5
Skyddsutrustning vid aerosolgenererande procedur	6

Bakgrund

Socialstyrelsens föreskrift om basala hygienrutiner (SOSFS 2015:10) gäller verksamheter som omfattas av HSL (1982:763), SoL (2001:453) om insatserna beviljats efter beslut enligt 4 kap. 1 eller 2§ SoL, hemtjänst eller sådant boende som avses i 5 kap. 5 eller 7§ SoL. I verksamhet som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS ska föreskrifterna tillämpas vid genomförande av insatsen med särskild service enligt 9 § 8 eller 9 LSS. För alla verksamheter där någon form av vård och omsorg utförs finns det krav att insatser ska vara av god kvalitet. Det är viktigt att all personal som vistas i vård- eller omsorgsmiljö utför sitt arbete på ett sätt som förebygger risk för smittspridning.

Att förebygga uppkomst av infektioner och smittspridning är en grundförutsättning för god kvalitet i alla former av vård eller omsorg. Kontaktsmitta via händer är den vanligaste smittvägen inom all vård och omsorg.

Basala hygienrutiner ska tillämpas i alla arbetsmoment och av all personal oavsett om det finns en känd smitta eller inte. Att tvätta och/eller sprita händerna och använda sig av rätt skyddsutrustning vid rätt tillfälle är grunden för att inte sprida bakterier och virus.

Syfte

Basala hygienrutiner är den viktigaste åtgärden för att förebygga smittspridning i vårdarbete.

Personalkategori

All personal samt de som är under utbildning inom vård- och omsorgsförvaltningen och socialförvaltningen, som i sitt arbete har fysisk kontakt med brukare eller befinner sig i situationer där det finns risk för överföring av smittämnen till/från brukare.

Personligt hygienansvar

Händer - Underarmar och händer ska vara fria från armbandsur, smycken, bandage eller motsvarande. Händer och underarmar ska ha hel hud, nygjord tatuering jämställs med öppet sår.

Naglar- ska vara kortklippta och fria från nagellack. Lösnaglar ska ej förekomma.

Hår/ Skägg- långt hår och skägg ska vara uppsatt vid vårdarbete. Om huvudduk används ska den bytas dagligen och tvättas i 60 grader.

Personalinfektioner

Personal som har symtom på sjukdom såsom influensa eller annan infektion ska kontakta sin enhetschef. Vid hand- och nagelbandsinfektioner är det inte tillåtet att arbeta med livsmedel, munvård, såromläggning, kvarliggande kateter eller liknande. Infekterade sår, även om de är små, är en viktig smittkälla för kliniska infektioner, särskilt med stafylokocker och grupp A - streptokocker.

- Om du har ett infekterat sår, nagelbandsinfektion eller dylikt ska du alltid rapportera detta till enhetschefen som bedömer vilka åtgärder som ska vidtas.
- Smycken i piercade hål utgör ingen påvisad smittorisk om de sitter i läkta hål men kan utgöra en smittkälla om hålet är infekterat.

- Nygjord tatuering jämförs med ett öppet sår. Sitter den på händer eller underarmar kan man delta i vårdtagarna arbete först när huden är läkt.

Utförande

Handhygien, handtvätt

Tvätta med flytande tvål före handdesinfektion

- om händerna är synligt smutsiga eller känns smutsiga
- efter kontakt med patient som har kräkningar eller diarré
- om händerna blivit nedsmutsade med kroppsvätskor

Handhygien, handdesinfektion

Desinfektera händerna med alkoholbaserat handdesinfektionsmedel eller annat medel med motsvarande effekt. Använd av arbetsgivaren upphandlade produkter som ska vara godkända enligt SS-EN 1500.

- direkt före och direkt efter patientnära kontakt
- före och efter arbete där produkters renhetsgrad ska bibehållas, vid till exempel kateterisering och sårvård, hantering av mat, läkemedel och sterilt material
- före och efter användning av handskar
- efter smutsigt arbete
- efter handtvätt
- Händerna ska vara torra innan de desinfekteras.

Handskar

Handskar är till för engångsbruk och ska bytas mellan varje arbetsmoment. Handskar blir förorenade vid vårdarbete och sprider smittämnen på samma sätt som en smutsig hand. Återanvänd eller desinfektera inte handskar.

- används vid kontakt med eller risk för kontakt med kroppsvätskor som till exempel blod, urin, avföring, kräkning, sekret samt vid smutsigt arbete och vid kontakt med desinfektionsmedel
- desinfektera händerna direkt före handskarna tas på
- berör inte omväxlande smutsigt och rent med skyddshandskar på händerna, byt handskar mellan olika vårdmoment hos samma patient
- byt handskar mellan patienter
- desinfektera händerna direkt efter att handskarna tagits av.

Skyddskläder

Smittämnen kan spridas mellan patienter och personal via nedsmutsad arbetsdräkt.

Använd engångs plastförkläde eller skyddsrock då det finns risk för nedsmutsning av arbetsdräkten eller risk för kontakt med kroppsvätskor, hudflagor eller patientens bara hud. Plastförkläde ger ett bättre skydd mot vätskor. Ibland finns behov av långärmat plastförkläde till exempel vid magsjuka.

Munskydd och visir

Vid arbetsmoment med risk för stänk av kroppsvätskor mot ansikte ska skyddsutrustning som visir eller skyddsglasögon och munskydd användas.

Arbetskläder

- Används endast på arbetsplatsen och vid transport mellan olika arbetsplatser.
- Arbetskläderna ska bytas dagligen samt alltid om de förorenats. För att arbetskläderna ska bli fria från smittämnen måste de kunna tvättas i minst 60 grader på arbetsplatsen. Huvudduk tvättas som övriga arbetskläder.
- Arbetsklädernas ärmar ska vara korta så att de slutar ovanför armbågen, det inte är tillåtet att i vård- eller omsorgsmoment använda ett långärmat plagg under eller över arbetskläderna eller ha ett långärmat plagg med uppkavlade ärmar.

Skoskydd

Skoskydd är engångs och ska kasseras efter användning. Desinfektera händerna före och efter momentet.

Punktdesinfektion

För att minska risken för smittspridning vid spill av kroppsvätskor ska punktdesinfektion med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel eller motsvarande göras omgående.

Vid kontakt med desinfektionsmedel ska skyddshandskar användas.

Allmän livsmedelshygien

Använd alltid köksförkläde vid arbete med livsmedel. Förklädet ska tvättas dagligen. Använd alltid handtvätt och handsprit före all livsmedelshantering. Ren disktrasa används på bord och diskbänk, annars torkas med papper. Tänk på att hålla varm mat varm och kall mat kall.

Rengöring av hjälpmedel

Det är viktigt att följa de hygieniska riktlinjer/rutiner som finns i samband med hantering av hjälpmedel. När det gäller hjälpmedel som används av flera brukare så ska desinfektion av flergångsutrustning och gemensamma hjälpmedel ske mellan varje brukare med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid).

Länktips

- [Lokal rutin om hantering av skyddsutrustning](#)
- [Vårdhygieniska regler - VG regionen – Vårdhygien](#)
- [Basala hygienrutiner och arbetskläder - Vårdhandboken](#)
- [Vårdhygien för kommunal vård och omsorg – VG regionen](#)
- [Basal hygien inom hälso- och sjukvård enligt Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2007:19 \[vardhandboken.se/vardhygien-infektioner-och-smittspridning/\]\(http://vardhandboken.se/vardhygien-infektioner-och-smittspridning/\)](#)
- [HSLF-FS 2022:44 - Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om smittförebyggande åtgärder i vissa verk samheter enligt SoL och LSS](#)
- [Vägledning för vårdhygieniskt arbete](#)

Särskilda förhållningsregler vid covid-19

Bakgrund

Vid vård och omsorg av brukare med misstänkt eller bekräftad covid-19 infektion i dennes hem, har reglerna för val av skyddsutrustning ändrats av Arbetsmiljöverket. Det gäller även när andra personer som vistas i bostaden har misstänkt eller bekräftad covid-19 infektion. Med hemmiljö avses även särskilda boenden och LSS-boenden. Rekommendationen grundar sig på att ventilationen i bostäder kan vara otillräcklig.

Vid vårdnära arbete (inom 2m) skall andningsskydd FFP2 kompletteras med heltäckande visir och skyddsförkläde för arbetskläder.

En dokumenterad riskbedömning av medarbetarnas arbetsmiljö i brukarens hem skall finnas och vara aktuell. Om det identifieras risker i arbetsmiljön ska en risk och konsekvensanalys genomföras och vid behov tillämpa åtgärder för att ta bort eller minimera risken.

Riskbedömning och aktuella åtgärder gäller för alla medarbetare som utför arbete i brukarens hem och dokumenteras i handlingsplan. Handlingsplan ska upprättas och dokumenteras i brukarens journal i Magna Cura. Det är enhetschefens ansvar att informera all personal om vilka risker och rutiner som gäller hos brukaren. Om enskilda medarbetare bedöms ha behov av individuella arbetsanpassningar, ska detta utredas i särskild ordning. Orsak till Individuella arbetsanpassningar genomförs enligt gällande rutiner för rehabilitering och åtgärder och den individuella planen dokumenteras vid behov i rehabjournalen i Adato.

Skyddsutrustning hos icke misstänkt brukare

- Vätskeavvisande munskydd (IIR)
- Följ basala hygienrutiner

Skyddsutrustning hos misstänkt/konstaterad brukare

- Andningsskydd FFP2 sätts på och tas av utanför bostaden. Alla andningsskydd är inte vätskeresistenta och måste därav kompletteras med heltäckande visir, skyddsglasögon är inte tillräckligt.

Vid vårdnära arbete (inom 2 meter)

- Heltäckande visir
- Engångs plastförkläde för skydd av arbetskläder
 - -grundprincipen är ärmlöst plastförkläde
 - -långärmat plastförkläde ersätter ärmlöst plastförkläde vid risk för större mängd förorening av kroppsvätskor på underarmar eller arbetskläder
- Följ basala hygienrutiner

Skyddsutrustning vid aerosolgenererande procedur

- Använd andningsskydd FFP2 ihop med heltäckande visir, för alla som vistas i rummet, under tiden som proceduren pågår.
- Vid långvariga aerosolgenererande procedurer, överväg behov av långärmat plastförkläde som skyddar hela arbetsdräkten.
- Följ basala hygienrutiner enligt ovan.